

TAMPERE

I (Finlayson), II (Tammerkoski), III (Nalkala)

RAKENTAMISTAPAOHJE

Asemakaava nro 8848, Hämeenpuisto

Ehdotus 19.05.2025 rto-8848

Diaarinumero TRE: 7136/10.02.01/2020

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa x.x.xxxx osana asemakaavaa 8848

Hämeenpuisto lokakuussa 2018, Kuva Visit Tampere Laura Vanzo

Suunnitteluohjeet ja esimerkkiratkaisut ovat OHJE-tekstin yhteydessä.

Kaavan tavoitteita kuvaava ja muu selostava osuus on esitetty tavallisella leipätekstillä.

Tekijät, tilaajat ja tekijäoikeudet

Rakentamistapaohjeen laatija:

FCG Finnish Consulting Group Oy, arkkitehti Kalle Rautavuori, arkkitehti Minttu Kervinen, arkkitehti, Laura Poutamo, rakennusarkkitehti Olli Kortelainen
Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus
arkkitehti Iina Laakkonen, maisema-arkkitehti Katariina Surakka,
Kaupunkikuva-arkkitehti Saana Karala
Viitesuunnitelmat © Sitowise Oy

Kannen kuva, Hämeenpuisto Visit Tampere Laura Vanzo 2016

SISÄLTÖ

RAKENTAMISTAPAOHJEESTA

- Tarkoitus ja oikeusvaikutteisuus
- Kaavamerkintöjen selitykset

SUUNNITTELUALUE JA TEEMAT

- Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet
- Teemat

HISTORIALLINEN PUISTO

- Istutukset
- Puistokäytävät
- Hulevesien hallinta

AUKIOT, KULKU- JA OLESKELUALUEET

- Materiaalit
- Rakenteet

RAKENNUSKOHTEET

- Rakennusten sijoittelu, tyyli, arkkitehtuuri, julkisivujen käsittely ja materiaalit
- Aidat ja katokset
- Jätehuolto, muuntamot, laitekaapit ja muut varusteet

ERITYISTEEMAT

- Tapahtuma-aikainen käyttö
- Taide
- Valaistus

RAKENTAMISTAPAOHJEESTA

Rakentamistapaohjeen tarkoitus ja oikeusvaikutteisuus

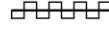
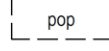
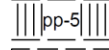
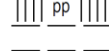
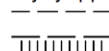
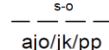
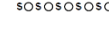
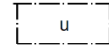
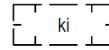
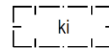
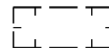
Rakentamistapaohjeessa annetaan kaavamääräyksiä täydentäviä määräyksiä, ohjeita ja suosituksia. Tämä rakentamistapaohje on hyväksytty asemakaavan liitteenä ja on siten määräyksiltään oikeusvaikutteinen.

Rakentamistapaohjeen avulla varmistetaan rakentamiselle ja ympäristön laadulle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Rakentamistapaohjetta käytetään eri valmiusvaiheissaan päätöksenteon ja kaavojen vaikutustenarviointien työkaluna sekä toteuttamistapojen ohjeena suunnittelijoille ja rakentajille.

Rakentamistapaohje on laadittu yhteistyössä kaupungin rakennusvalvonnan kanssa.

Kaavamerkintöjen selitykset

ym-12

rto-8848

y-8848

Historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävä puisto. Puiston kehittämisessä tulee ottaa huomioon alueen sijainti, maisemallinen merkitys ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Rakennusala.

Ohjeellinen rakennusala.

Kioskin rakennusala.

Ohjeellinen kioskin rakennusala.

Uloke.

Säilytettävä puurivi.

Säilytettävä puu.

Ohjeellinen ajoneuvoliikenteelle sekä yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

Ohjeellinen yleiselle jalankululle varattu alueen osa.

Ohjeellinen yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

Ohjeellinen yleiselle polkupyöräilylle varattu alueen osa.

Ohjeellinen polkupyörien pysäköimispaikka.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajo-neuvoliittymää.

Uudisrakennuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennuksen sijaintiin historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävässä ympäristössä.

Asemakaavaa varten on laadittu rakentamistapaohjeet, jotka ovat asemakaavan liitteenä. Luku tarkoittaa asemakaavan numeroa.

Merkintä osoittaa, että tätä asemakaavaa varten on laadittu yleismääräys, joka on asemakaavakartassa. Luku tarkoittaa asemakaavan numeroa.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttävä rakennusvalvonnassa.

Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Alueelle saa sijoittaa tapahtumatoiminnan tarvitsemia tekniikkaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön sovitteen.

Kaikki rakentaminen on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Alueen läpi kulkevaa ekologista yhteyttä tulee vahvistaa istutuksin, jonka tulee olla latvuspeitteeltään katkeamaton ja kasvillisuuden monilajista ja ilmastokestävää.

TAMPERE

SUUNNITTELUALUE JA TEEMAT

Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet

LÄHTÖKOHDAT Hämeenpuisto on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Se on 1830-luvun kaupunkisuunnitteluun liittyvä pisin yhtenäinen puistokäytävä Pohjoismaissa. Hämeenpuisto ja sitä reunustavat eri vuosikymmeninä rakennetut merkittävät julkiset rakennukset ja asuinkerrostalot muodostavat historiallisesti kerroksellisen, mittakaavaltaan yhtenäisen kaupunkitilan. Yli kilometrin mittainen Hämeenpuisto johtaa esplanadi-tyyppisenä katuna Tampereen kaupungin kannaksen halki Näsijärveltä Pyhäjärvelle. Puistolla on ollut keskeinen rooli kaupungin rakennetun ympäristön identiteetin muodostajana.

TAVOITTEENA on turvata Hämeenpuiston arvot historiallisena puistona ja osana viherverkostoa sekä Tampereen kansallista kaupunkipuistoa sekä sovittaa uudet toiminnot ja tarpeet puiston historialliseen yleisilmeeseen. Tavoitteena on myös kehittää Hämeenpuiston katuja osana keskustan kehää ja parantaa kaikkien liikennemuotojen liikenneturvallisuutta ja käyttäjämukavuutta. Tavoitteena on lisäksi tukea Hämeenpuiston kehittämistä tapahtumien ja puistoa elävöittävien toimintojen suhteen.

Teemat

- Historiallisen puiston arvojen säilyminen
- Liikenteellisten tarpeiden ja historiallisten arvojen yhteensovittaminen
- Rakennuskohteiden ja rakennelmien sopeutuminen arvokkaaseen ympäristöön
- Puiston arvojen huomioiminen osana tapahtumien järjestämistä

MÄÄRÄYS :

Ym-12: Uudisrakennuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennuksen sijaintiin historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävässä ympäristössä.

Y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Alueen läpi kulkevaa ekologista yhteyttä tulee vahvistaa istutuksin, jonka tulee olla latvuspeitteeltään katkeamaton ja kasvillisuuden monilajista ja ilmastokestävää.

Postikortti 1900-luvun alusta (Museoviraston kuvakokoelma).

Vanha valokuva puiston pallovalaisimista (Jarmo Jansson, Vapriikin kuva-arkisto).

Postikortissa Selinin vesikioski arviolta 1900-luvun alusta (Vapriikin kuva-arkisto).

Kuva Hämeenpuistosta vappuna 2023 (Mirjam Larinkari, Tampereen kaupunki)

TAMPERE

HISTORIAALLINEN PUISTO

Istutukset

TAVOITTEENA on historiallisen puiston luonne huomioiden ekologisesti monimuotoinen sekä elinkaareltaan pitkäikäinen viheralue, ja puiston kasvillisuuden suunnittelussa pyritäänkin nykyistä monilajisempaan kokonaisuuteen. Ensisijaisesti suositetaan kasvillisuutta, joka on ollut käytössä jo 1900-luvun alussa.

Keskikäytävää rajaavat viheralueet säilytetään pääpiirteissään alkuperäisen kokoisina viheraluekäytössä, mutta puiston itäreunalle osoitetaan pyörätie puurivien väliin. Vanhat puurivit on osoitetaan säilytettäväksi ja puurivejä tulee hoitaa täydentäen. Puiston rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

OHJE Vanhaa puustoa voidaan uudistaa vain, jos se vaarantaa puiston käyttäjien turvallisuuden tai on vaurioitunut onnettomuudessa. Puu tulee korvata mahdollisimman suurella puun taimella. Puita uusittaessa on huomioitava puurivien kaupunkikuvallinen merkitys. Juuristoalueet tulee rauhoittaa ja tukea puiden ja nurmialueiden kasvuolosuhteita. Puiston läpi kulkevaa ekologista yhteyttä tulee vahvistaa. Puurivejä kehitetään monilajisina ja latvuspeitteisyydeltään katkeamattomana. Kasvillisuuden tulee olla monilajista. Suositeltavia puulajeja ovat isolehtilehmus, metsälehmus, puistolehmus sekä yksittäiset hevoskastanjat ja vaahterat. Päälajien lisäksi voidaan istuttaa useampia niiden lajikkeita. Kukkivina pikkupuina käytetään omena- tai kirsikkapuita.

Kookkaat pensasryhmät istutetaan noin kolmesta eri pensas- tai suuresta perennalajista siten, että valittujen lajien koko, muoto, struktuuri ja kukinta vaihtelevat. Puu- ja pensasryhmien alla ei käytetä katteita vaan maanpeitekasvillisuutta tai ne ovat mulloksella.

MÄÄRÄYS :

Y-8848: Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Alueen läpi kulkevaa ekologista yhteyttä tulee vahvistaa istutuksin, jonka tulee olla latvuspeitteeltään katkeamaton ja kasvillisuuden monilajista ja ilmastokestävää

Kaikki rakentaminen on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Kuva itäisen puurivin välistä kohti etelää (Annamaria Puumala, Tampereen kaupunki, 2023)

Kuva Hämeenpuiston yleissuunnitelmassa esitetyistä istutuksista (Sitowise, 2025)

HISTORIAALLINEN PUISTO

Puistokäytävät

TAVOITTEENA on ennallistaa ja kehittää historiallista puistoa ja mahdollistaa uusi eroteltu pyörävyöhyke itäisen puurivin väliin säilyttäen puiston tunnelma ja alkuperäinen tilarakenne.

OHJE Puiston keskikäytävä säilytetään alkuperäisellä paikalla ja alkuperäisen levyisenä; pohjoisessa 13,0 metriä ja etelässä 8,5 metriä. Pyörätien leveys on enintään kolme metriä. Puistopromenadi ja pyörätie päällystetään 0-11 mm raekoon kalliomurskeella. Pyörätien päällyste ei saa erota ilmeeltään keskikäytävän pinnoitteesta ja väylien päällysteen tulee olla vettäläpäisevä sekä sovitettava historialliseen puistoon. Pääaukio ja Hämeenpuiston poikki kulkevien katujen jalkakäytävät, erotuskaistojen odotustilat ja polkupyörävyöhykät sekä tarjoilualueet päällystetään monivärisellä graniittikiveyksellä, jonka pinta on käsitelty liukkauden torjumiseksi. Poikkikatujen ajoratoja reunustavat erotuskaistat päällystetään monivärisellä graniittikiveyksellä, jonka pinta on lohkottu. Suojatiet kivetään. Ajoradat ja jalkakäytävät säilyvät asfaltoituina.

Hulevesien hallinta

TAVOITE Hulevesien hallinnassa tulee huomioida puiston historialliset arvot. Viheralueen hulevesien hallintaa pyritään kehittämään tehostamalla hulevesien hyödyntämistä. Nykyistä suurempien sateiden vesimäärä pyritään ottamaan talteen ja imeyttämään maaperään ja siten lisäämään kasvillisuuden käytössä olevan vajaveden määrää. Tehokas kosteutus parantaa puiston resilienssiä pitkinä kuivina kausina ja hulevesien hyödyntäminen vähentää olemassa olevaan hulevesiverkkoon kohdistuvaa kuormitusta.

OHJE Olemassa oleva hulevesiverkko säilytetään lähtökohtaisesti nykyisellään, mutta kaivoja voidaan siirtää puiston kasvillisuus huomioiden hulevesien hallinnan kannalta parempaan paikkaan ja kouruja uusitaan tarpeen mukaan. Historiallisessa puistossa hulevesikourut toteutetaan ilmeeltään yhtenäisesti käyttäen luonnonkivisiä nupukiviä. Reunakiven yhteydessä hulevesikaivot varustetaan kitakaivon kannella. Ajoradoilta ei ohjata hulevesiä puiston viheralueille.

Kuva Hämeenpuiston yleissuunnitelmassa puiden väliin suunnitellusta pyörätiestä (Sitowise, 2025)

Kuva Hämeenpuiston keskikäytävän kivetystä hulevesikouru (FCG, 2023)

Kuva Hämeenpuiston keskikäytävästä (Annamaria Puumala, Tampereen kaupunki, 2023)

AUKIOT, KULKU- JA OLESKELUALUEET

Materiaalit

TAVOITE Puiston aukioita on sommiteltu uudelleen ja osoitettu uusia veistosten paikkoja sekä paikkoja kesämyyntikärryille. Veistosten yhteyteen on kehitetty uusia pieniä aukioita. Puiston, aukoiden, kulku- ja oleskelualueiden materiaali- ja kalustevalintojen tulee olla esteettömiä ja sovittautua puiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Materiaalien, värien ja muotokielen tulee sopia kontekstiin ja olla elinkaareltaan mahdollisimman pitkäikäisiä ja kohtuullisesti ylläpidettäviä. Puistoon sijoittuvien ravintoloiden terassi- tai anniskelualueiden pinnoitteet tulee sovittaa puiston yhtenäiseen ilmeeseen ja materiaaleihin.

OHJE Jalankulkualue, I. promenadi ja pyörätie päällystetään 0-11 mm raekoon kalliomurskeella.. Pyörätien päällyste ei saa erota ilmeeltään keskikäytävän pinnoitteesta ja väylien päällysteen tulee olla vettäläpäisevä sekä sovittautua historialliseen puistoon. Esplanadinaukion ja Hämeenpuiston poikki kulkevien katujen jalkakäytävät, erotuskaistojen odotustilat ja polkupyörävyylät sekä tarjoilualueet päällystetään monivärisellä, graniittikiveyksellä, jonka pinta on käsitelty liukkauden torjumiseksi. Myös pyöräpysäköintialueet ja pyörätien liittymäkohdat päällystetään graniittikiveyksellä. Poikkikatujen ajoratoja reunustavat erotuskaistat päällystetään graniittikiveyksellä, jonka pinta on lohkottu. Suojatiet kivetään, mutta poikkikatujen ajoradat päällystetään muutoin asfaltilla. Aukioille sijoitetaan istuimia ja valaistuksella, kiveyksillä ja kausi-istutuksilla korostetaan tunnelmaa.

MÄÄRÄYS:

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Säilytettävä puurivi.

ajol-2 ohjeellinen ajoneuvoliikenteelle sekä yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa

pp-1 Ohjeellinen yleiselle polkupyöräilylle varattu alueen osa.

Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Esimerkkikuva monivärisestä kiveyksestä, Hämeenpuiston yleissuunnitelma

Kuvaote virtuaalimallista keskusaukiolta Hämeenpuiston yleissuunnitelma Sitowise Oy 2025.

Kuvaote virtuaalimallista, Puuvillatehtaankadun kohdalle on suunniteltu aukio ja puiston poikittainen liikenne on huomioitu. Akiolle on osoitettu istuskelukpenkkejä ja tekniikkaa kesämyynnille, Sitowise Oy 2025

TAMPERE

AUKIOT, KULKU- JA OLESKELUALUEET

Rakenteet

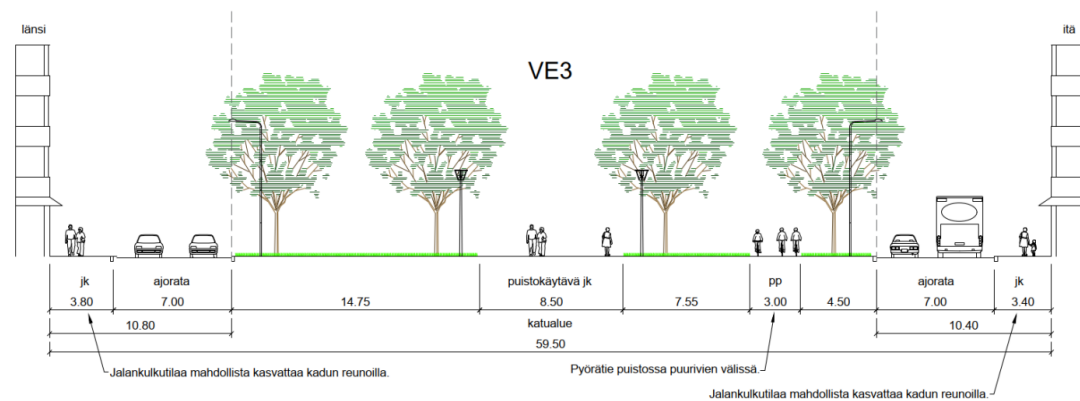
TAVOITE Puiston ympärivuorista käyttöä kehitetään. Tavoitteena on myös tarjota viihtyisää oleskelua, laadukkaat esteettömät kulkuyhteydet jalankulkijoille ja pyöräilijöille ja myös riittävästi laadukkaita pyöräpysäköintipaikkoja puistossa.

Puistossa oleskelun ja käytön kannalta tulee pyrkiä vähentämään liikennemelun vaikutuksia puistossa.

OHJE Hämeenpuiston ajoratojen uudistusten yhteydessä pinnoitteiden valinnalla tulee vähentää liikenteestä aiheutuvaa melua puiston oleskelualueille. Katusuunnittelussa tulee tutkia melua vaimentavia ratkaisuja. Katu- ja puistosuunnittelussa tulee huomioida näkemäalueet. Jalankulku ohjataan halutuille väylille istutuksin.

MÄÄRÄYS:

Pop: Ohjeellinen polkupyörien pysäköimispaikka.

Tyyppipoikkileikkaus 2+2-kaistainen ajorata ja pyörätie Hämeenpuistossa, leikkauskohta Satamakadun eteläpuolella. (Liikennesuunnitelma, Sitowise, 2025)

Suunnitelmakuva pyöräpysäköintipaikasta pyörätien vierellä, pensasaita rajaa pyörät pois jalankulun alueelta. (Sitowise, 2025)

Kuvaote virtuaalimallista, pensasaidalla rajattu pyöräpysäköintipaikka pyörätien vierellä, Satamakadun liittymän pohjoispuolella. (Sitowise, 2025)

RAKENNUSKOHTEET

Rakennusten sijoittelu, tyyli, arkkitehtuuri, julkisivujen käsittely ja materiaalit

TAVOITE Asemakaavassa osoitettujen rakennusaloille sijoittuvien pysyvien paviljonkien ja kioskien tulee olla laadukkaita ja sopia historialliseen puiston yleisilmeeseen. Puiston paviljonkien ja kioskien sijoittelussa tulee huomioida puistosymmetria ja niiden tulee olla kaupunkikuvallisesti korkeatasoista paikkaan sopivaa rakentamista. Ne voidaan toteuttaa laadukkaasti perinteiseen nikkarityyliin tai vähäeleiseen moderniin tyyliin. Modernissa arkkitehtuurissa pyritään omaleimaiseen, mutta eleganttiin ja ajattomaan vaikutelmaan. Rakennusten tulee sopia kontekstiin ja olla elinkaareltaan mahdollisimman pitkäikäisiä ja kohtuullisesti ylläpidettäviä. Puiston yleissuunnitelmassa on osoitettu myös myyntikojuja ja kesämyyntipaikkoja puiston vilkkaimmille alueille. Kaava mahdollistaa tarvittavan tekniikan. Myyntikojujen ja kesämyyntipaikkojen tulee myös sopia kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puiston yleisilmeeseen.

OHJE Pysyvien paviljonkien ja kioskien rakentaminen tulee sovittaa kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaaseen puistoympäristöön. Rakentamisen tulee olla laadukasta ja pääasiallisina materiaaleina tulee käyttää puuta ja lasia. Rakennusten värimaailman tulee olla kokonaisuuteen sopiva ja hillitty. Myyntikojujen ja kesämyyntipaikkojen kilpailutuksessa tulee suosia ulkomuodoltaan korkeatasoisia ja vähäeleisiä paikkaan sopivia ratkaisuja. Kaikki Hämeenpuiston rakennuskohteet, myös kerrosalaltaan alle 50 k-m² kokoiset rakennelmat tulee hyväksyttää rakennusvalvonnassa.

MÄÄRÄYS: Kioskin rakennusala

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttää rakennusvalvonnassa. Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

ym-12: Uudisrakennuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennuksen sijaintiin historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävässä ympäristössä.

Hämeenpuiston vanha kiosk, Vapriikin kuva-arkisto ja Yleissuunnitelman yhteydessä laadittu uusi vanhan tyylinen ja perinteisellä tekniikalla rakennettava kiosk Esplanadin aukiolla, Sitowise 2025

Esimerkkikuvia moderneista paviljongeista 1. Teepaviljonki, kuva: Mikko Raskinen / Aalto-yliopisto www.aalto.fi 2. Säie-paviljonki, kuva: Kimmo Räisänen, www.aalto.fi 3. Toripaviljonki, kuva: www.turku.fi 4. Pauhu-paviljonki, kuva: Toni Österlund, www.puuinfo.fi

TAMPERE

RAKENNUSKOHTEET

Aidat ja katokset

TAVOITE Hämeenpuistossa olevien anniskelualueiden ja terassien aitaamisessa tai kattamisessa tulee huomioida sovittautuminen puiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja puiston yhtenäiseen ilmeeseen ja kyseessä olevaan rakennuksen arkkitehtuuriin. Terasseihin liittyvät aidat eivät saa estää alueella kulkemista toimintakauden ulkopuolella. Pensasaidoin tai istutusaluein ohjataan liikkumista puistossa niissä kohdin, missä esim. suojatie ei ole mahdollinen puiston keskiakselin linjassa. Istutusalueet rajataan tarvittaessa suoja-aidoin.

OHJE Puistoon rakennettavien aitojen ja katosten tulee olla ilmeeltään pelkistettyjä ja ajattomia sekä sopia historialliseen puistoon ja siihen liittyviin rakennuksiin ja rakenteisiin. Kiinteiden aitojen yhtenäisenä värisävynä käytetään tumman harmaa, RAL 7021. Puiston materiaali- ja kalustevalintojen tulee olla esteettömiä ja sovittautua puiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Materiaalien, värien ja muotokielen tulee sopia kontekstiin ja olla elinkaareltaan mahdollisimman pitkäikäisiä ja kohtuullisesti ylläpidettäviä.

MÄÄRÄYS:

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttävä rakennusvalvonnassa. Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

ym-12: Uudisrakennuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennuksen sijaintiin historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävässä ympäristössä.

Esimerkkikuva kiinteästä suoja-aidasta, joka ohjaa kulkemista (FCG, 2023).

Kuva Hämeenpuiston pohjoispäästä kohti etelää. Jalankulkijat ohjataan pensasaidan avulla ylityspaikalle. (Sitowise, 2025)

Kuva Hämeenpuistosta Satamakadun kohdalla. Jalankulkijat ohjataan pensasaidan avulla ylityspaikalle. (Sitowise, 2025)

RAKENNUSKOHTEET

Kalusteet, muuntamot, laitekaapit ja muut varusteet

TAVOITE Puiston kalusteiden suunnittelussa ja sijoittelussa sekä puistoon sijoitettavien muuntamoiden, muiden varusteiden ja tapahtumakäyttöä tukevan tekniikan sijoittelussa tulee huomioida sovittautuminen puiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja puiston yhtenäiseen ilmeeseen.

OHJE Puistoon rakennettavien kalusteiden ja varusteiden mm. penkkien ja roska-astioiden tulee olla ilmeeltään pelkistettyjä, ajattomia sekä sopia historialliseen puistoon ja siihen liittyviin rakennuksiin ja puiston muihin kalusteisiin. Puiston penkkien tulee olla valkoiseksi maalattuja puisia selkänojallisia puistopenkkejä. Penkit tulee sovittaa kulkulinjoihin ja aukioihin ja penkkien läheisyyteen sijoitetaan roska-astiat. Roska-astioiden ja muiden varusteiden ulkoasun tulee olla yhteensopiva ja värityksen tummanharmaa RAL 7021. Isommat roska-astiat tulee sijoittaa muiden toimintojen yhteyteen. Muuntamokaapit tms. voi verhoilla istutuksin.

Puistoon rakennettavien anniskelu tms. liiketoimintaa harjoittavien paviljonkien varasto- ja jätetilat tulee suunnitella kohteen arkkitehtuuriin ja puiston yhtenäiseen linjaan sovittautuen.

Materiaalien, värien ja muotokielen tulee sopia historiallisen puiston kontekstiin ja olla elinkaareltaan mahdollisimman pitkäikäisiä ja kohtuullisesti ylläpidettäviä.

MÄÄRÄYS :

Y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttävä rakennusvalvonnassa.

Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Kuva Hämeenpuiston puistopenkistä ja roskakorista (FCG, 2023).

Kuvaote virtuaalimallista. Pensasryhmällä verhoiltu laitekaappi poikkikadun molemmilla puolilla, Sitowise Oy 2025

RAKENNUSKOHTEET

Siirrettävät kausi- ja tapahtuma-ajaiset rakennelmat/kärryt

TAVOITE Siirrettävien ja kausiluonteisten rakennelmien ja kärryjen tulee sopia kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puiston yleisilmeeseen. Rakennuksia tai painavia kärryjä ei saa sijoittaa nurmialueille. Kärryjen siirtelyllä ja sijoittelulla ei saa vahingoittaa puiston puita, nurmialueita ja muuta kasvillisuutta.

OHJE Puiston keskikäytävälle voi sijoittaa siirrettäviä ja kausiluonteisia rakennelmia tai kärryjä. Puistossa liikkuminen huomioiden ne voivat olla kooltaan enintään n. 10 m² kokoisia. Kärryt tai kojut tulee sijoittaa kulutusta kestäville pinnoille, kuten sora- tai luonnonkivipinnoille ja kaiken niihin liittyvän toiminnan, asioinnin ja huoltoajon tulee tapahtua myös kulutusta kestäviä sora- tai kivipintoja pitkin. Tapahtuma-ajainen kulku ei ole sallittua nurmialueilla. Kaikki tavaran, roskien, ym. varastointi ja säilytys tulee tapahtua rakennelmien/kärryjen sisäpuolella. Tavaran tai roskien varastointi puistossa ei ole sallittua.

Siirrettävien ja kausiluonteisten rakennelmien/kärryjen kilpailutuksessa tulee suosia ulkomuodoltaan korkeatasoisia ja vähäeleisiä paikkaan sopivia ratkaisuja. Toimijoiden, joiden myyntitilojen ulkomuoto on kaupunkikuvallisesti korkealaatuinen ja puiston kokonaisuuteen soveltuva, tulee olla myyntipaikkojen kilpailutuksessa etusijalla. Isoja, monivärisiä tai räikeitä mainoksia ei saa käyttää.

Määräys:

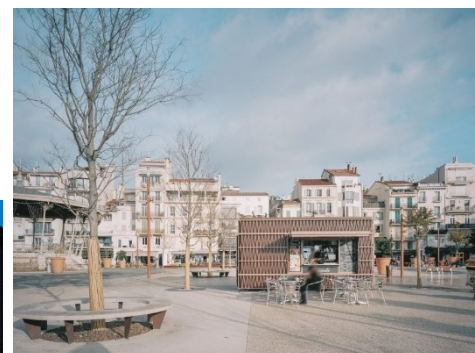
y-8848: Kaikki rakentaminen on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttää rakennusvalvonnassa.

Rakentaminen ja puiston käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita eikä niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Esimerkkikuvia n 10 m² / pienemmistä kioskeista ja kärrystä
Kuva (vas. ylänurkka): Pave arkkitehdit
<https://www.pavearkkitehdit.fi/fi/projekti/rotuaarin-jaatelokioski/>

Kuva (vas. Alanurkka): Charles Hosea, <https://www.dezeen.com/2014/01/23/undulating-timber-slats-surround-london-flower-kiosk-by-archio-ltd/>
Kuvat (oik. Alanurkka): Aldo Amoretti, <https://www.dezeen.com/2024/05/15/heams-michel-architectes-7-kiosks/>

ERITYISTEEMAT

Tapahtuma-aikainen käyttö

TAVOITE Hämeenpuistossa tulee huomioida tapahtumia järjestämisen suhteen, että tapahtuma voidaan järjestää kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puiston asettamat reunaehdot huomioiden. Tapahtumatointa ei saa vahingoittaa puiston nurmialueita ja kasvillisuutta eikä vaarantaa puiston arvojen säilymistä.

OHJE Tapahtumat tulee suunnitella siten, että kaikki niihin liittyvä toiminta sijoittuu kulutusta kestäville pinnoille, kuten sora- tai luonnonkivipinnoille. Kaikki jalankulku, pyöräily sekä huoltoliikenne nurmialueilla on myös tapahtuma-aikaan kielletty. Istutusalueet tulee suojata tapahtuman ajaksi. Tilapäiset rakenteet eivät saa estää alueen läpi kulkevaa jalankulkua ja pyöräilyä. Tapahtuma-aikainen sähkönsyöttö tulee järjestää turvallisesti ja sitä koskevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Tilapäisen toiminnan loputtua alue on ennallistettava samaan tilaan kuin se oli toiminnan alkaessa.

Tapahtumatointaa varten laaditaan jatkosuunnittelussa ohjeet tapahtumajärjestäjille Hämeenpuiston alueen käytöstä yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, tapahtumapalveluiden ja pelastusviranomaisen kanssa.

Määräykset:

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Alueelle saa sijoittaa tapahtumatointinnan tarvitsemaa tekniikkaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön sovittaen.

Rakentaminen ja puiston käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita eikä niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Hämeenpuiston kansainväliset ruokamarkkinat, Kuva Visit Tampere L. Vanzo, 2017

Hämeenpuiston puistofiesta, Kuva Visit Tampere Laura Vanzo, 2017

ERITYISTEEMAT

Taide

TAVOITE Hämeenpuisto on ollut alusta saakka julkisen taiteen sijoituspaikka. Puiston kokonaisuuteen kuuluu siellä sijaitsevien veistosten lisäksi puiston pohjoispäädyssä olevan Näsinpuiston suihkukaivomonumentti sekä Eteläpuistossa sijaitseva Osuustoimintamuistomerkki. Puiston veistokset säilytetään, mutta niitä voidaan siirtää uusiin paikkoihin puiston sisällä. Myös veistosten ympäristöjä on mahdollista muotoilla uudelleen veistosten arvo huomioiden.

OHJE Puistoon voidaan sijoittaa uusia julkisen taiteen teoksia. Uudet taideteokset tulee sovittaa puistosommitelmaan ja ne tulee sijoittaa puistosuunnitelmassa esitetyille paikoille. Puistossa taideteokset toimivat näkymän päätteinä puistossa tai porttiaiheena. Puistoon tulevan uuden julkisen taiteen valaistus suunnitellaan taideteosten suunnittelun yhteydessä. Uusi taide voi olla myös valotaidetta. Puistossa voidaan järjestää väliaikaisia, kuratoituja ympäristötäidenäyttelyitä. Hallituskadun ja Pyhäjärvenkadun väliselle puisto-osuudella sallitaan myös vapaasti sijoitettavat, rakenteisiin integroidut tai aineettomat taideteokset.

Määräys:

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttävä rakennusvalvonnassa.

Rakentaminen ja alueen käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita tai niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Havainnekuva Esplanadinaukiolta. Kuva: Sitowise, 2025.

Esimerkkikuva valotaideteoksesta. Kuvapankkikuva.

ERITYISTEEMAT

Valaistus

TAVOITE Valaistussuunnittelun tavoitteena on luoda puistoon turvallinen, riittävä ja esteettisesti miellyttävä kokonaisuus pimeään aikaan. Kaikki puiston valaisimet uusitaan yhtenä kokonaisuutena. Valaistuskalusteiden valinnassa tulee huomioida sovitautuminen puiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja puiston yhtenäiseen ilmeeseen.

Niiden ja muun sähkötekniikan sijoitus puistoon yhteensovitetaan puistosuunnittelun kanssa. Valaistuksen tulee olla säädettävissä ja sen tulee soveltua myös tapahtumakäyttöön.

Promenadin ja sen poikittaisyhteyksien lisäksi uusitaan nykyisten veistosten valaistus. Veistosten valaistuksen tavoitteena on luoda luonnollinen, ylhäältä tai edestä hahmon kasvoin suuntautuva pehmeä valo. Valon suuntauksessa ja optiikassa vältetään liian suuria kontrasteja ja varjojen syntymistä.

Puistoon tulevan uuden julkisen taiteen valaistus suunnitellaan taideteosten suunnittelun yhteydessä. Uusi taide voi olla myös valotaidetta.

Puiston nykyiset maahan upotetut kohdevalaisimet veistosten ja puiden juurella poistetaan eikä niitä uusita vaikean huollettavuuden ja suunnattavuuden vuoksi.

OHJE Puiston valaistuksesta on laadittu valaistuksen yleissuunnitelma, joka on tarkemman jatkosuunnittelun pohjana. Promenadin valaistuksen tulee täyttää

Määräys:

y-8848: Kaikki rakentaminen on sovittava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön

Rakentamiskohteet, jotka eivät edellytä rakentamislupaa, tulee kulttuuriympäristöalueella hyväksyttävä rakennusvalvonassa.

Rakentaminen ja puiston käyttö eivät saa vaurioittaa olemassa olevia puita eikä niiden juuristoa eikä heikentää puiden kasvuolosuhteita.

Kuva Hämeenpuiston ensimmäisestä pylsävalaisimesta sekä ripustetusta pallovalaisimesta 1930-luvulta. (Vapriikin kuva-arkisto)

Hämeenpuiston talvivalaistusta tammikuussa 2023, kuva Visit Tampere, Skyfox M. Kallio

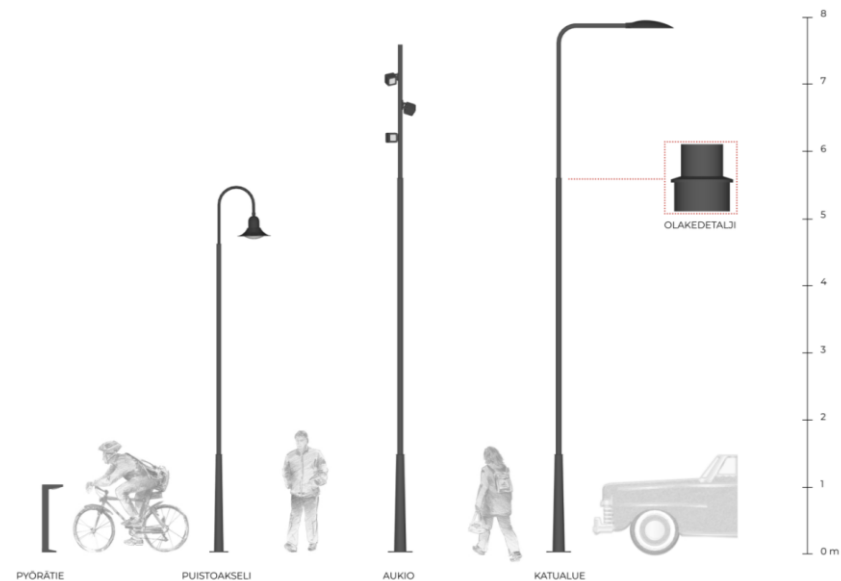
TAMPERE

ERITYISTEEMAT

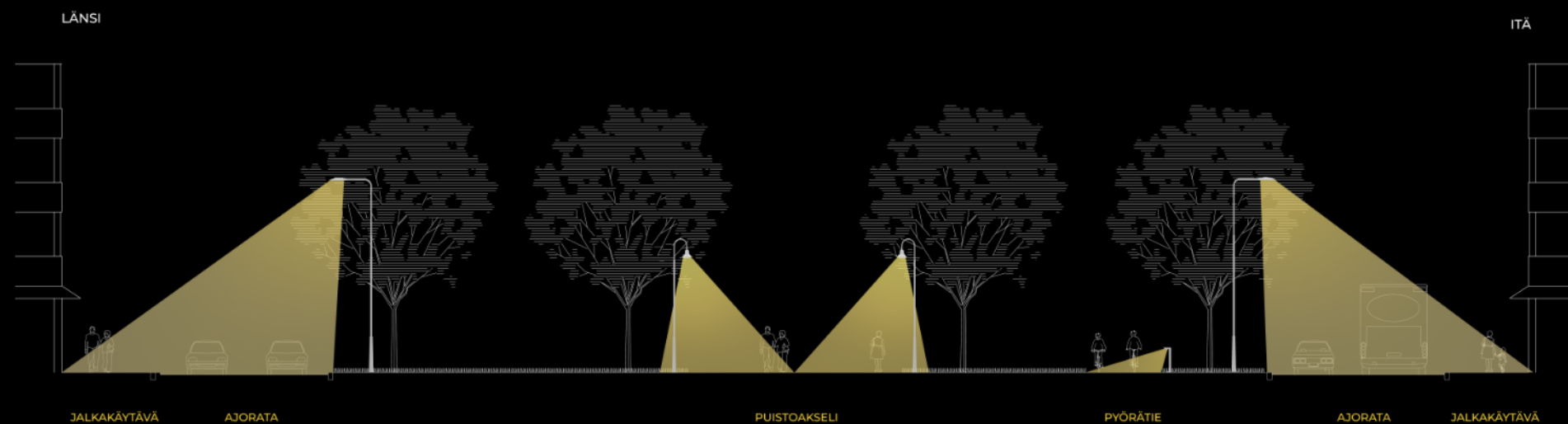
Valaistus

Puiston valaistuksen suunnitelma tarkentuu puiston jatkosuunnittelussa kaavan valaistuksen yleissuunnitelman pohjalta. Pylväiden muotoilussa ja valaisinten valinnoissa tulee huomioida Tampereen historiallisilla alueilla käytettyjen valaisimien ja pylväiden lähtökohdat. Eri alueille sijoittuvissa pylväistä ja valaisimista tulee luoda selkeälinjainen kokonaisuus. Puistoakselin kaarevilla valaisinvarsilla tuodaan ilmeeseen klassisuuksia ja pylväiden kartiomaiset alaosat ja olakkeiden kohdalla kapeneva pystyputki keventävät rakenteen vaikutelmaa.

Kaikkien pylväiden ja valaisimien väri tulee olla mustanharmaa RAL 7021. Puiston valaisimien tulee ilmeeltään pelkistettyjä ja ajattomia sekä sopia historialliseen puistoon ja siihen liittyviin rakennuksiin ja puiston muihin kalusteisiin.

Ote Hämeenpuiston valaistuksen yleissuunnitelmasta, valaisinympäristötyypit, Sitowise 16.4.2025

Ote Hämeenpuiston valaistuksen yleissuunnitelmasta, leikkaus kohti pohjoista Sitowise 16.4.2025